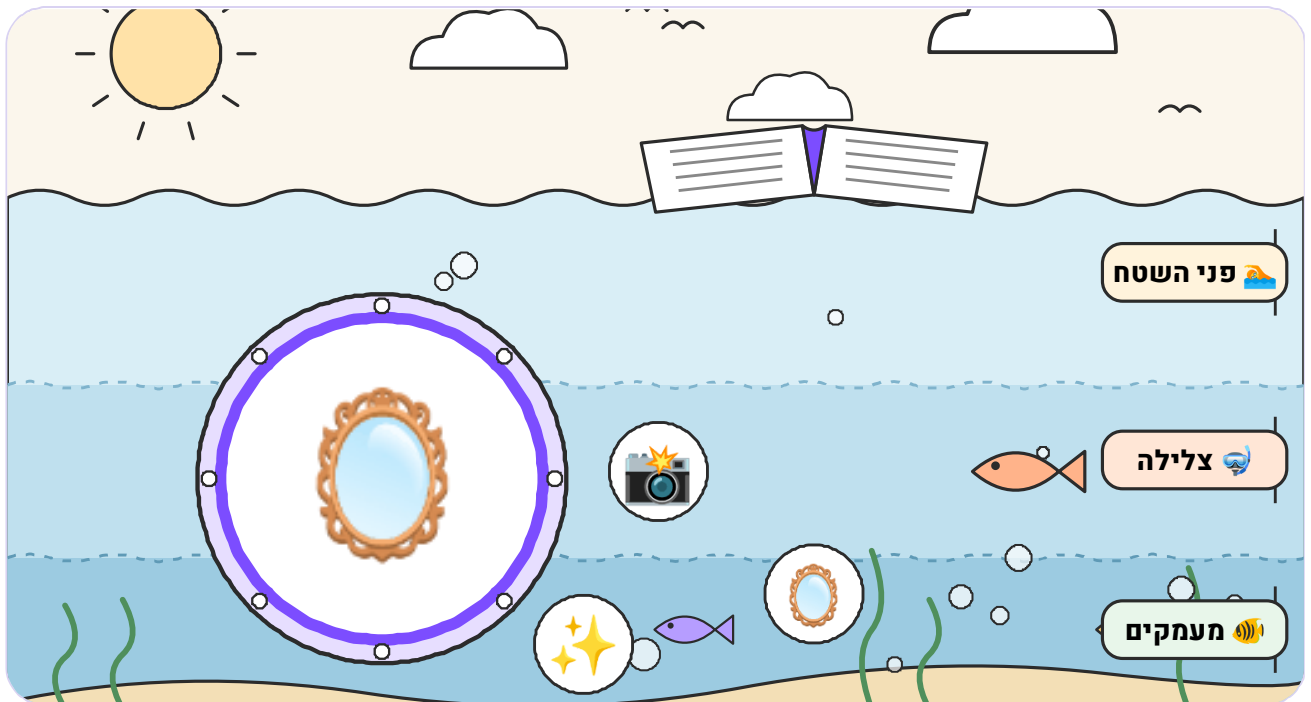

מה אמיתי כאן? אמת ואשליה ברשת

פילטרים, פיד מושלם והחיים שמאחורי המסך – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 6 הטקסט: מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים?
- 8 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 9 חלק ב' – צלילה
- 11 חלק ג' – מעמקים
- 14 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 15 מפתח תשובות למורה

כלים לקריאה

- 2 דף האסטרטגיות
- 3 מפת הצלילה
- 4 סימניות לגזירה
- 5 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מסכמים במשפט

מה הרעיון המרכזי – במילים שלי?

מגיבים

מסכים/ה? לא מסכים/ה? למה?

מחברים לחיים

איפה פגשתי משהו דומה? מה אקח איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים בעיפרון

מילה לא מוכרת – עיגול. משפט חשוב – קו.

עוצרים בתחנות

מה קרה עד עכשיו? מה אני מנחש/ת שיקרה?

מחפשים קשרים

סיבה ותוצאה, לפני ואחרי, טענה ונימוק.

לפני הטקסט

מציצים בכותרת ובתמונה

על מה הטקסט? מה כבר ידוע לי על הנושא?

קובעים מטרה

למה אני קורא/ת? למידע, להנאה, כדי לגבש דעה?

מזהים סוג טקסט

סיפור? כתבה? טור אישי? כל סוג נקרא אחרת.

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט ☐

קראתי את כל הטקסט עד הסוף ☐

סימנתי מילה שלא הבנתי ☐

קראתי שוב את מה שלא היה ברור ☐

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט מידעי עם טבלה

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
פיד	רצף התכנים שמופיעים לנו כשאנחנו גוללים ברשת	
אלגוריתם	תוכנה שמחליטה אילו תכנים להציג לנו	
אשליה	משהו שנראה אמיתי אבל אינו כזה	
מעין	דומה ל..., סוג של	
להכביד	לגרום לתחושה קשה ומעיקה	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה דעתי – ולמה?
- מה הייתי עושה במקום הדמות?
- מה הטקסט מלמד על החיים?
- איך הייתי ממשיך/ה את הטקסט?

השאלה שלי: 🖋

מה אמיתי כאן? אמת ואשליה ברשת 📖
חט"ב 📖

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה – בלי שנאמר?
- מה פירוש הביטוי?
- איך בנוי הטקסט?

השאלה שלי: 🖋

מה אמיתי כאן? אמת ואשליה ברשת 📖
חט"ב 📖

פני המים

כתוב בטקסט

- מי? מה? איפה? מתי?
- איזה פרט מוכיח?
- מה קרה קודם ומה אחר כך?
- איפה זה כתוב?

השאלה שלי: 🖋

מה אמיתי כאן? אמת ואשליה ברשת 📖
חט"ב 📖

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

רצף התכנים שמופיעים לנו כשאנחנו גוללים ברשת	פיד
תוכנה שמחליטה אילו תכנים להציג לנו	אלגוריתם
משהו שנראה אמיתי אבל אינו כזה	אשליה
דומה ל..., סוג של	מעין
לגרום לתחושה קשה ומעיקה	להכביד
רק הרגעים הטובים שאנשים בוחרים להראות	סרט של רגעים נבחרים
השוואה לא הוגנת שעלולה לגרום להרגיש פחות טוב	המלכודת של ההשוואה
להעלים פגמים בתמונה בעזרת כלי עריכה	להחליק עור

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים?

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט מידעי עם טבלה. חשבו על הפעם האחרונה שגללתם ברשת: האם מה שראיתם דמה לחיים האמיתיים? מה לדעתכם לא הופיע שם?

הניחוש שלי:

מילון קטן

פיד

רצף התכנים שמופיעים לנו כשאנחנו גוללים ברשת

אלגוריתם

תוכנה שמחליטה אילו תכנים להציג לנו

אשליה

משהו שנראה אמיתי אבל אינו כזה

מעין

דומה ל..., סוג של

להכביד

לגרום לתחושה קשה ומעיקה

הערות שלי

1 סרט של רגעים נבחרים. כשאנחנו גוללים ברשת חברתית, נדמה שכולם נמצאים כל הזמן בחופשה, במסיבה או בהישג חדש. אבל רוב האנשים בוחרים לשתף רק את הרגעים הטובים ביותר שלהם. כך נוצר מעין "סרט של רגעים נבחרים", והשעמום, העייפות והכישלונות נשארים מחוץ לתמונה.

2 הפיד אינו מקרי. את הפיד מסדרת תוכנה הנקראת אלגוריתם. האלגוריתם לומד על מה עצרנו, מה אהבנו ועל מה הגבנו, ומציג לנו עוד ועוד תכנים דומים. תכנים מרשימים, מפתיעים ויפים במיוחד מושכים תשומת לב רבה, ולכן לעיתים קרובות הם מופיעים לנו יותר. התוצאה: הפיד נראה מושלם יותר מהעולם האמיתי.

3 המלכודת של ההשוואה. בני אדם נוטים להשוות את עצמם לאחרים כדי להבין "איפה הם עומדים". ברשת ההשוואה אינה הוגנת: אנחנו משווים את החיים שלנו, על כל הצדדים שבהם, לרגעים הנבחרים והערוכים של אחרים. מחקרים רבים מראים שהשוואה כזאת עלולה לגרום לחלק מבני הנוער להרגיש פחות טוב עם עצמם.

תחנת עצירה: עצרו וחשבו: מתי בפעם האחרונה השוויתם את עצמכם למשהו שראיתם ברשת? האם ידעתם אז מה קרה "מחוץ לתמונה"?

4 כלים שמשנים את המציאות. כיום אפשר לשנות תמונה בתוך שניות: להחליק עור, להאיר צבעים, להחליף רקע ואפילו לשנות צורת פנים. חלק מהכלים מבוססים על בינה מלאכותית, והם יכולים ליצור תמונות שנראות אמיתיות לגמרי, אף שלא צולמו מעולם. לכן קשה יותר ויותר להבחין בעין בין אמת לאשליה.

5 איך מזהים אשליה? יש כמה סימנים שכדאי לשים לב אליהם: עור חלק מדי, קווים עקומים ברקע, תאורה "מושלמת" בכל תמונה, או חיים שאין בהם אף רגע רגיל. כדאי גם לשאול: מי פרסם את התמונה? מה הוא רוצה שארגיש? האם הוא מנסה למכור לי משהו?

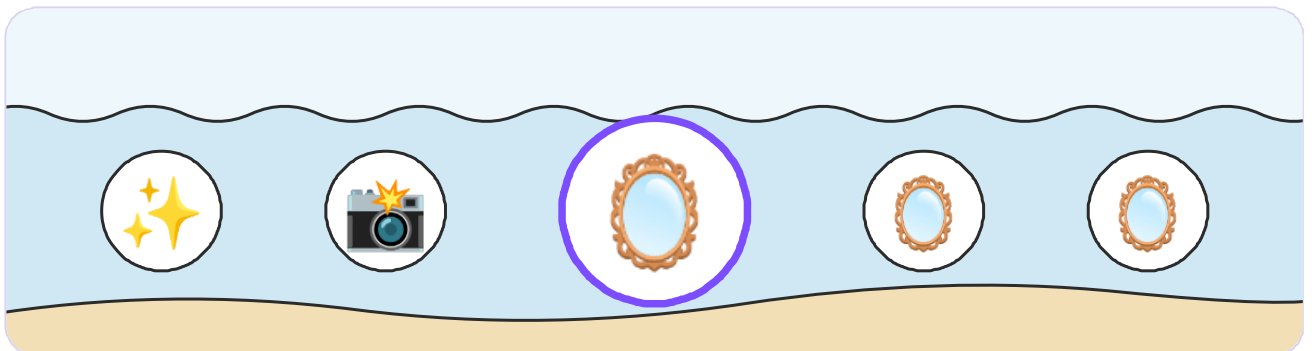
הטקסט · טקסט מידעי עם טבלה

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים? (המשך)

6 שומרים על עצמנו. אין צורך להתנתק מהרשת כדי לשמור על עצמנו. אפשר לעקוב אחרי חשבונות שגורמים לנו להרגיש טוב, לקחת הפסקות מהמסך ולזכור שמאחורי כל פיד יש אדם אמיתי עם ימים טובים וימים קשים. ואם ההשוואות מתחילות להכביד, פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

סימנים לאשליה ברשת, ומה עשוי לעמוד מאחוריהם

מה רואים בפיד	מה ייתכן שקורה באמת	שאלה ששווה לשאול
עור חלק בלי אף פגם	פילטר או כלי החלקה	האם כך נראה עור אמיתי באור יום?
חופשה מושלמת בכל תמונה	נבחרו כמה רגעים מתוך ימים רבים	מה לא צולם?
מוצר ש"כולם" משתמשים בו	ייתכן שמדובר בפרסומת בתשלום	האם מישהו מרוויח מכך שאקנה?
סרטון שבו הכול מצליח בניסיון הראשון	צולמו ניסיונות רבים, והסרטון נערך	כמה פעמים ניסו לפני כן?
תמונה מדהימה של מקום או של אדם	ייתכן שהתמונה נוצרה בבינה מלאכותית	האם יש לתמונה מקור אמין?

שאלות לפי עומק · חט"ב

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים?

שם:

חלק א' - שחייה על פני השטח

בואו נתחיל על פני המים: נמצא בטקסט את המידע החשוב.

איתור מידע

פני המים · כתוב בטקסט

1

לפי פסקה 2, מדוע תכנים מרשימים מופיעים בפיד לעיתים קרובות?

- א) כי הם מושכים תשומת לב רבה
- ב) כי הם תמיד אמיתיים
- ג) כי המשתמשים ביקשו זאת במפורש

איתור מידע

פני המים · כתוב בטקסט

2

לפי הטבלה, מה עשוי לעמוד מאחורי מוצר ש"כולם" משתמשים בו?

- א) כלי החלקה
- ב) פרסומת בתשלום
- ג) בינה מלאכותית

איתור מידע

פני המים · כתוב בטקסט

3

מדוע ההשוואה ברשת "אינה הוגנת", לפי פסקה 3?

- א) כי משווים חיים שלמים לרגעים נבחרים וערוכים
- ב) כי ברשת יש יותר מדי אנשים
- ג) כי אסור להשוות בין אנשים

איתור מידע

פני המים · כתוב בטקסט

4

מהי מטרת הפסקה האחרונה?

- א) לשכנע להתנתק מהרשת
- ב) להציע דרכים לשמור על עצמנו ברשת
- ג) להסביר איך פועל האלגוריתם

שאלות לפי עומק • חט"ב

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים? (המשך)

שם: _____

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

5

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
לפי הטקסט, את הפיד מסדרת תוכנה הנקראת אלגוריתם.	☐	☐
לפי הטקסט, כדי לשמור על עצמנו חייבים להתנתק מהרשת.	☐	☐
יש כלים שיכולים ליצור תמונות שנראות אמיתיות, אף שלא צולמו מעולם.	☐	☐
לפי הטקסט, רוב האנשים משתפים ברשת גם את רגעי השעמום והכישלון שלהם.	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

6

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

חופשה

הפסקות

השוואה

אלגוריתם

מחסן מילים:

- את הפיד מסדרת תוכנה הנקראת _____.
- ברשת ה_____ אינה הוגנת, כי משווים חיים שלמים לרגעים נבחרים.
- כדי לשמור על עצמנו אפשר לקחת _____ מהמסך.

חלק ב' - צלילה

עכשיו צוללים: נסיק מסקנות, נקשר בין חלקי הטקסט ונבחן את השפה.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

7

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שמסביר מה האלגוריתם לומד עלינו.
- סמנו בירוק את שלוש השאלות שכדאי לשאול על תמונה ברשת.
- סמנו בקו את המשפט שמסביר מה האלגוריתם לומד עלינו.

שאלות לפי עומק · חט"ב

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים? (המשך)

שם:

מיון וארגון

צלילה · בין השורות

8

מיינו: מה מוצג בפיד, ומה עשוי להסתתר מאחוריו? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

מה עשוי להסתתר מאחור	מה מוצג בפיד	הפריט
☐	☐	חופשה מושלמת
☐	☐	ימים משעממים בבית
☐	☐	עור חלק לגמרי
☐	☐	תשלום על פרסומת
☐	☐	ניסיונות כושלים רבים
☐	☐	תאורה מושלמת

קישור מושגים

צלילה · בין השורות

9

מתחו קו בין הביטוי לפירושו

א. להעלים פגמים בתמונה בעזרת כלי עריכה

1. סרט של רגעים נבחרים

ב. רק הרגעים הטובים שאנשים בוחרים להראות

2. המלכודת של ההשוואה

ג. ההשוואות גורמות לתחושה קשה

3. להחליק עור

ד. השוואה לא הוגנת שעלולה לגרום להרגיש פחות טוב

4. ההשוואות מתחילות להכביד

משמעות ביטוי

צלילה · בין השורות

10

המילה "השוואה" (פסקה 3) נגזרת מאותו שורש כמו המילה:

א. שווה

ב. ישועה

ג. שווה

שאלות לפי עומק • חט"ב

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים? (המשך)

שם: _____

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

11

השלימו את הטבלה בעזרת הטקסט: מה הפיד מראה, מה נשאר מחוץ לתמונה ואיך זה עלול להשפיע עלינו.

מה הפיד מראה	מה נשאר מחוץ לתמונה	איך זה עלול להשפיע עליי

חלק ג' - מעמקים

במעמקים נחשוב, נביע עמדה ונקשר את הנושא לחיים שלנו.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

12

מה יואב יכול לומר לעצמו בעקבות מה שלמדתם בטקסט? מה הוא יכול לעשות כדי להרגיש טוב יותר?

מקרה לבחינה: המסיבה שבפיד 🔍

יואב, תלמיד כיתה ח', גלל ברשת בערב וראה תמונות של חברים מהשכבה במסיבה שאליה לא הוזמן. בכל התמונות כולם חייכו, ויואב הרגיש שכולם נהנים חוץ ממנו. הוא לא הצליח להירדם.

שאלות לפי עומק · חט"ב

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים? (המשך)

שם: _____

כתיבה ונימוק

המעמקים · מעבר לשורות

13

האם לדעתכם הרשתות החברתיות צריכות לסמן כל תמונה שעברה עריכה? כתבו פסקת טיעון (5-7 שורות) הכוללת עמדה ברורה, שני נימוקים ודוגמה. היעזרו במידע מהטקסט או מהטבלה.

כלי חוסן

המעמקים · מעבר לשורות

14

דמיינו שאתם גוללים ברשת ומרגישים פתאום צביטה של השוואה. כתבו איך תשתמשו בעש"ן ד"ק: עצרו את הגלילה, כווצו ושחררו את השרירים, נשמו לאט, נסחו משפט דיבור עצמי מחזק (למשל: "זה רק רגע נבחר") ובחרו צעד קדימה.

שיח בכיתה

המעמקים · מעבר לשורות

15

מעגל שיח

- האם קרה לכם שגיליתם שתמונה או סרטון שהרשימו אתכם לא היו אמיתיים? איך הרגשתם כשגיליתם?
- מה ההבדל בין פילטר משעשע שכולם יודעים שהוא פילטר לבין עריכה שמסתירים? איפה עובר הגבול בעיניכם?
- למה לדעתכם אנשים בוחרים לשתף בעיקר רגעים טובים? האם זה בעייתי, או טבעי לגמרי?
- אילו הרגלים קטנים יכולים לעזור לנו להרגיש טוב יותר עם עצמנו כשאנחנו גוללים ברשת?

שאלות לפי עומק · חט"ב

מאחורי הפיד: למה ברשת כולם נראים מאושרים? (המשך)

שם:

ייצוג חזותי

המעמקים · מעבר לשורות

16

ציירו מסך טלפון ובו תמונה "מושלמת" מהפיד. לצידו ציירו מה קרה "מחוץ לתמונה" באותו רגע.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יכול/ה להסביר למה הפיד נראה מושלם יותר מהעולם האמיתי.
			אני יכול/ה לזהות לפחות שלושה סימנים לאשליה בתמונה.
			אני יכול/ה להסביר מדוע ההשוואה ברשת אינה הוגנת.

כרטיס יציאה

מה אמיתי כאן? אמת ואשליה ברשת • חט"ב

שם:

כיתה:

תאריך:

1. דבר אחד חדש שלמדתי על האלגוריתם:

2. שאלה שאשאל את עצמי בפעם הבאה שאראה תמונה "מושלמת":

3. צעד אחד שאעשה כדי לשמור על עצמי ברשת:

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

מה אני לוקח/ת איתי מהטקסט? כתבו או ציירו

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה

מפתח תשובות למורה – חט"ב. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

שאלה	תשובה
1	א. כי הם מושכים תשומת לב רבה
2	ב. פרסומת בתשלום
3	א. כי משווים חיים שלמים לרגעים נבחרים וערוכים
4	ב. להציע דרכים לשמור על עצמנו ברשת
5	1. נכון 2. לא נכון 3. נכון 4. לא נכון
7	„האלגוריתם לומד על מה עצרנו, מה אהבנו...”
8	חופשה מושלמת ← מה מוצג בפיד; ימים משעממים בבית ← מה עשוי להסתתר מאחור; עור חלק לגמרי ← מה מוצג בפיד; תשלום על פרסומת ← מה עשוי להסתתר מאחור; ניסיונות כושלים רבים ← מה עשוי להסתתר מאחור; תאורה מושלמת ← מה מוצג בפיד
9	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג
10	א. שווה

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • מה אמיתי כאן? אמת ואשליה ברשת • חוברת תלמיד לחט"ב

